

Birgitte Ravn Olesen: **Omsorg som profession - et studie af roller og replikker i sundhedsplejebesøget**. Munksgaard 1996, ISBN 87-16-11993-2. 240 sider. Pris: 178,-kr.

Anmeldt af: *Jórun Christophersen*, antropolog, forskningsafdelingen Ældre Sagen.

Bogen er en let redigeret udgave af en ph.d. afhandling, indleveret for kommunikationsuddannelsen på Roskilde Universitetscenter.

Som Birgitte Ravn Olesen siger i forordet, er bogen en historie om sundhedsplejerskers praksis i hjemmebesøg. Men bag om den konkrete historie om netop sundhedsplejerskers praksis gemmer sig en anden historie; nemlig om praktikerens inden for social-, uddannelses- og sundhedssektoren og om hendes håndtering af det personlige og det faglige i sit daglige arbejde med klienterne, eleverne eller patienterne.

Olesens perspektiv er samspillet mellem det personlige og den professionelle rolle og dette samspils betydning for, hvilken mening der skabes i interaktionen med familien. Bogen er en invitation til at se nærmere på og reflektere over, hvad der sker i de processer, hvor den, som arbejder professionelt med omsorg, interagerer med klienten eller patienten.

Omdrejningspunktet for analysen er, hvad aktørerne gør for at forstå hinanden, og hvilken mening de igennem deres praksis skaber. Som teoretisk baggrund er Olesen inspireret af symbolsk interaktionisme, hvor roller har en central betydning, og det er Erving Goffmans dramaturgiske model, hun bruger.

Hun viser, hvordan sundhedsplejersken gennem sine handlinger og ord viser moderen, hvordan moderen kan skabe mening i sin moderrolle.

Udover at se på forældre og den professionelle, som i denne sammenhæng er sundhedsplejersken, ser hun på den samfundsmæssig dominerende forståelse af moder- og faderroller. Hun viser, hvordan de samfundsmæssige normer spiller ind på hvordan interaktionen i hjemmebesøget foregår, og på hvilke problemer sundhedsplejersken går ind på at løse, og hvilke hun lader ligge.

Olesen stiller et stort spørgsmålstegn ved nytten og berettigelsen af sundhedsplejerskens besøg i mellemlagsfamilien. "Er det den rette prioritering af begrænsede ressourcer at understøtte mellemlagsfamilien i en yderligere tilpasning til de i samfundet dominerende forestillinger om ideal-familien ?" s.176.

På baggrund af bogen og min egen erfaring med sundhedsplejerskens besøg til mine egne tre børn, må jeg give Olesen ret i, at det er et vigtigt spørgsmål at stille, hvis sundhedsplejerskens "eneste klare succeskriterium, hun i praksis kan stille op, er adgangen til familien" s. 177.

Olesen foreslår mere udviklingsorientering i sundhedsplejpraksis. Her introducerer hun sociologen Wrights Mills, som i 1959 introducerede begrebet "sociologisk fantasi". Mills fokuserer på en bevidstgørelse om sammenhænge imellem individuelle problemer og samfundstrukturelle forhold:

"Hverken enkeltpersonens liv eller samfundets historie kan forstås, hvis man ikke samtidigt begriber begge dele". (Mills 1959) s. 179.

Udvikling af sociologisk fantasi handler om at blive bevidst om de mekanismer, som ligger bag vores umiddelbare oplevelser af interesser, håb, skuffelser og historiske begivenheder.

Bogens sidste kapitel hedder "Metodiske refleksioner". Dette kapitel er efter min mening særdeles nyttigt for både studerende og nye forskere. Her viser Olesen hvordan et forskningsprojekt er et uforudsigeligt forløb, hvor dels praktiske omstændigheder gør, at projektet bliver anderledes end det, man først har antaget og dels sker der ændringer i ens teoretiske fokus, fordi man bliver klogere undervejs, og der dukker andre ting op som man ikke havde forudset. Hendes idealforestilling var at være deltagerforsker, selvom hun kom udefra.

Men hun endte med at betegne sin metode for "distancemetoden". Olesen siger selv om metoden: "Allerede begrebet "distancemetode" signalerer, at der her er tale om en metode, som er lidt ulden i kanten. Distanceforskeren ses traditionelt som den positivtisk inspirerede forsker, der allerhelst ser sig selv som "fluen på væggen", og derfor optræder diskret, skjult eller camoufleret i feltet og - som en anden kannibal - forbruger de mennesker, der stiller sig til rådighed som respondenter ved at indhente den fornødne information og herefter lukke af for kontakten til den sagesløse respondent, hvis information nu er helt i distanceforskerens vold", side 202.

Olesens begrundelse for at være endt med "distancemetoden", siger hun ligger på tre niveauer, nemlig: de praktiske omstændigheder, et nyt perspektiv forudsatte distance og de teoretisk/metodiske problemer ved nærhed.

Dette kapitel er jeg specielt glad for, at Olesen har taget med. Dels fordi det kaster lys over, hvad forskning er for en størrelse, og dels fordi det giver et indblik i selve bogens tilblivelse. Selv om kapitlet står til sidst i bogen, er det en god idé at læse det først.

Bogen er primært skrevet til studerende og ansatte i social-, uddannelses- og sundhedssektoren. Den viser, hvor svært det er at skille faglige og personlige kompetencer ad, både når det gælder kommunikationens indhold og form. Man må sige, at Olesen med sin bog har lavet en god bog, som giver alle der har en omsorgsfunktion i deres daglige arbejde, en rig mulighed for at se nærmere på, og reflektere over deres egen praksis. Bogen kan således være basis for en mere bevidst handling og adfærd. Også mange nybagte forældre kan have glæde af at læse den.